



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XIV. De effectu præviso in causis à Luxuria distinctis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

illius vitare per resistantiam, & actus in-
ternos per *num.* 102. Carden. *num.* 136.
juncto num. 140.

Sextum est, quod non peccet stu-
dens, aut confitentibus aures præbens,
si invito occurrat loco speculativæ cogi-
tatio practica, nec si sic occupatus sen-
tiant motus ignarus discernendi practicum
à speculativâ, dummodo absit consensus
in motus carnales, vel in delectationem,
aut præfati consensus periculum, tunc
enim se merè permissivè habet relatè ad
commotionem. Carden. *num.* 135. &

seq. ex communi Theolog. apud & cum
Sanch. *lib.* 9. *matr.* D. 45. *præsertim.*
à *n.* 15.

Ultimum est, quod sit apertum in-
dicium voluntatem resistere commotioni,
quando quis invitus eam patitur, tunc
autem invitus patitur, quandò mallet il-
lam abesse, ac aliunde justa de causa po-
nit, aut continuat cogitationem specu-
lativam veneream Carden.

num. 137.

* *



§. XIV.

De effectu præviso in causis à Luxuriâ distinctis.

117. **P**ostquam à *num.* 40. usque ad
78 actum est in genere de re-
quisitis in omni materia, ut effectus impu-
retur, sitque indirectè voluntarius po-
nenti causam, & à *num.* 78. hucusque
de imputabilitate luxuriæ, præsertim pol-
lutionis prævisæ in causis potissimum ad
luxuriam spectantibus, superest examina-
re alias causas à luxuriâ diversas, in qui-
bus prævidetur effectus, malus, quando
hic censendus sit voluntarius, dum præ-
videtur secuturus ex occasione alicujus
actionis nostræ de se, ac in sua entitate
physica indifferentis ad bonum, & ma-
lum, sed quâ alter, cui subministratur,
præscitur abusus.

Quæstio hæc est multùm implexa,
ac difficillimæ resolutionis, uti patebit.

Pro decisione prænoto primò indifferen-
tia vocari, quæ bono, & malo usui de-
servire possunt, ut venditio idoli, ædifi-
catio templi, remigatio &c. possunt enim
ordinari in bonum, & malum; sic bona
est venditio idoli in memoriam cæcæ gen-
tilitatis id adorantis; mala est, si fit ad
colendum.

Igitur ex se venditio caret omni præ-
vitate, usus verò ejus bonus, aut malus
efficitur ex animo vendentis, aut emen-
tis, Pal. *ro.* 1. *tr.* 6. D. 6. p. 8. *n.* 1.

Prænoto secundò cumeodem *num.* 2.
ex indifferentibus quædam regulariter de-
stinari ad prævum usum omni tempore,
alia duntaxat aliquando, alia potius in
bonum. Primi generis sunt venditio ve-
neni, idoli, clavis falsæ etfi personis ali-

L 2

qui-

quibus deservire possint in bonum. E contra venditio, & emptio armorum, animalium caterarumque rerum, communiter fit ad bonum usum, esto aliqui aburantur.

Secundi generis indifferentia sunt venditio, & preparatio carni in quadragesima, destinatur enim ad comestionem, quæ eo tempore communiter omnibus prohibetur.

Prænoto tertio quod cit. Author p. 9. num. 3. cum Sanch. lib. 1. Decal. c. 7. num. 16. distinguit duplicis generis actiones indifferentium: nam aliqua remota tantum ordinantur ad peccatum alterius, ut si vendatur agnus sacrificatio eum idolo, si preparantur cibi violatio Jejunium: alia verò sunt proximiores peccato, ut admoveere scalam furari volenti, sustentare humeris ingressurum per fenestram, porrigere gladium determinato ad occisionem, invitare ad cenam preparatam eum, qui solvet jejunium, ab his secundis negat Sanch. excusari posse subministrantem, nisi adsit urgens causa, priores verò actiones existimat probabilius posse exerceri sine mortali ex eo solum, quod te non ministrante alius fit ministraturus.

Palao autem num. 4. censet probabilius esse mortale: quia quod e. g. alibi fit soluturus jejunium, actio tua cooperativa non immutatur ab actione, si invites ad cenam alibi non violaturum, sed secundum ferè omnes tunc peccas mortaliter, ergo etiam licet alibi sit violaturus.

Prænoto quarto certum esse, quod nefas sit unquam sine causa justa, seu sufficienter excusante materialiter concurre-

re ad alterius peccatum, id est, subministrare illi peccati materiam ex se etiam indifferentem, charitas enim sub mortali obligat ad impediendum mortale peccatum proximi, dum potest commodè impediri, an autem etiam alia virtus, quam alter prævidetur, violaturus per abusum materiæ à te subministratæ te obstringat, nè seclusa causâ justâ illi occasionem suppedites responsum est. num. 72. & 73.

118. Quæ autem causâ sit censenda justa, seu proportionata ad excusandum subministrantem, ut hic non judicetur peccato cooperari, sed permittere defini non potest, uti sapienter dissentit Sanch. lib. 1. Decal. c. 7. num. 12. nisi ex circumstantiis, & natura operis indifferentis, hujusque conducentia ad peccatum alterius; item ex qualitate virtutis violandæ, cum non sit æqualis virtutum omnium obligatio, sed unius strictior, quàm alterius, sic si peccatum sit contra justitiam, seu tertio perniciosum. causa major requiritur, quàm in peccatis contra virtutem temperantiæ, castitatis, Laym. item attendi debet ad dispositionem abuseri, non enim est semper æqualiter dispositus ad peccatum, sed plus, aut minus paratus, proinde aliquando est major spes, quod non sit abusus tuâ ministracione materiæ indifferentis, aliquando est spes nulla, aut exigua.

Hinc ad taxandam causâ sufficientiam, quæ excuset ab obligatione non subministrandi, primo debet attendi, qualis sit virtus violanda à proximo. Secundo ad personæ dispositionem, cui subministratur materia, an sit scilicet antecedenter parata ad peccatum, vel non? Tertio an, & quanta sit spes proxima non

non peccaturum, si illi non subministres materiam de se indifferentem? Quartò qualiter, nempe an remotè, aut propinquè conducatur actio tua dans materiam; quo enim propinquius concurrat ad ruinam, eo urgentior causa, aut necessitas poscitur: sic scemina cum detectis partibus secretis non licet citra mortale apparere coram alijs extra casum urgentissimæ necessitatis, quia esto in se sit opus indifferens, vehementissimè tamen inducit ex se ad lapsum. His non obstantibus.

119. Tamburinus *lib. 5. in Decal. c. 1. §. 4. num. 16.* loquens de cooperatione cum peccante statuit hanc regulam universalem. Ex causâ rationabili, justa nimirum, & proportionata non peccat, nec tenetur ad restitutionem is, qui scienter cooperatur cum aliquo in actione, quæ non est intrinsecè mala, sed in se considerata indifferens est, si ipse illam actionem ordinet ad finem bonum suæ, vel necessitatis, vel utilitatis, quia inquit stante tali causâ nulla est obligatio abstinendi ab actione materiali, & indifferenti ad peccatum proximi, eò quod rationalis causa necessitatis, aut utilitatis tollat potentiam moralem impediendi peccatum proximi.

Regulam cum ejus ratione amplexus est Patrit. Sporer. *tr. 5. in 5. præceptum Decal. c. 1. à num. 71.* sed ut præmissum est, cum pro diversitate cooperationis &c. diversa, graviorque exigatur causa juxta gravitatem virtutis, contra quam est futurum peccatum &c. regula ista etsi re ipsa sit vera, parùm tamen in praxi servit, cum redeat dubitatio, quamquam causa in casibus singularibus habenda sit pro proportionata.

Hinc cit. Tamb. descendit à *num. 18.* ad particulares cooperationes: & quidem omnium primò ad cooperationem famuli cum Domino, & similibus, puta filij, subditi, asseritquè quod ratio famulatus sit causa proportionata, ob quam sequentia opera ex se indifferentia fiant.

Primò si jussu heri usurarij famulus pecunias numeret, deferat, recipiat, & in librum referat. Secundò si domino jubente quem scit iturum ad adulterandum, sternat equum, comitetur merè ipsum, merèque expectet ante fores (secus ut custodiat, reddatque animosiores ad peccandum) sternat lectum, condiat cibos, ministret concubinæ, hanc merè comitetur, ducat ad locum committendi peccati, ingressuraquè portam aperiat. Tertiò si ancilla ornet suam heram meretricem, deferat litteras, & internuntia solius urbanitatis (secus si amatoria, & turpia continent, aut directè ad peccatum provocantia) munera, & similia officia æquè ab alijs famulis præstari solita. Enumerata amplectitur cit. Sporer. *n. 99.* extendens ad coquentes dominis jejuniis violaturis canam, & carnes, vel ministrantes, actio enim hæc non ordinatur naturâ suâ ad peccatum, sed solum ad substantiam actus comestionis, quæ spectat ad nutritionem domini, cui per accidens hujus peccatum annectitur, quod famuli officio suo fungentes non tenentur impedire, cum eorum actio officiosa sit merè materialis, & remota solum.

Idem Tamb. *num. 19* specificat aliquos actus aliquanto propinquiores peccato, ut si referat adulteræ, ut tali horâ veniat ad domum heri (sed nè dicat ad peccandum, quia hoc est intrinsecè

malum) jussu domini insequatur puellam visurus, aut inquisiturus, ubi habitet, & nihil aliud, si ejus mandato non modo aperiat januam, sed doceat ubi sit Dominus: si hunc adjuvet ad ascendendum per fenestram, per quam ingrediatur ad locum, in quo est peccaturus. Hæ & similes actiones famulorum ut excusentur, non sufficit sola ratio famulatus, sed metus notabilis damni, quale foret, si famulus hunc dominum deferens cogatur alium cum sua molestia, & damno querere: aut nè à domino malè tractetur, nè torvis oculis aspiciatur, nè è domo cum suo detrimento expellatur.

Eadem doctrina ante Tamb. fuit tradita à Pal. p. 1. tr. 6. D. 6. p. 11. nu. 5. Sanch. Lib. 1. Decal. c. 7. à num. 24. Hi omnes secuti sunt Navar. locis apud hos citatis.

120. Post decretum Innoc. XI. actiones propinquæ, & proximè accedentes etsi ex se videantur indifferentes, certum est justificari non posse à sola famulatus ratione nec insuper à notabili damno, uti palam est ex proposit. 51. *Famulus qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam virginem, & multoties eidem subservit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile cooperando non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta nè à domino malè tractetur, nè torvis oculis aspiciatur, nè domo expellatur.*

Ob hæc uti præmonui num. 117. est valdè intricata quæstio, cum suâ resolutione, quando quis sine peccato possit cooperari materialiter alterius peccato ex-

hibendo illi materiam, aut objectum, aut facultatem peccandi.

Qui in hanc propositionem ex professo scripserunt tres habeo ad minus Raymundum Lumbier, Ord. Carmelit. viri doctissimi 1681. edentem *observationes Theologicas morales, ad proposit. Innoc.* quatuor annis tardiùs lucem aspexit in eadem proposit. Crisis Theologica P. Joannis Carden. Post utrumque scripsit P. Dominicus Viva librum cui titulus. *Damnatarum Thesum Theologica Trutina,*

Cum quo dico fas esse nobis cooperari materialiter peccato ejus, qui abusus prævidetur objecto, aut materia subministratâ existentibus tribus conditionibus. Prima est, quod operatio nostra non sit intrinsecè mala, sed vel bona, vel indifferens. Secunda, quod non ponatur sine causa rationabili. Tertia, quod peccatum proximi non sit obligatio tunc impediendi ob physicam, aut moralem impotentiam, impotentia enim etiam moralis excusat, qualis est, quando sine magno incommodo nequit impediri, tunc enim non impediens se habet permisivè, ad proximi lapsum, cooperativè verò, ac imputabiliter, dum citra incommodum grave potest impediri, quia tunc datur activum scandalum, quia nemo à mortali liberat eum, qui grave proximi incendium non exstinguit. Quod sine gravi molestia potest sopire, ita ille ad proposit. 51. num. 1.

Circa tertiam conditionem est gravissima difficultas, quantum debeat esse incommodum sufficiens ad efficiendam moralem impotentiam, quæ excusat à peccato cooperantem materialiter peccato proximi.

121. Generales Regulae communiter receptæ ex n. 118 facile eruuntur. Citatus Viva num. 2. quinque ponit: prima pro gravitate peccati majori major causa requiritur, minor pro minori, regula hæc sequitur ex natura charitatis.

Regula secunda, quando abusus materiæ ministrandæ est contra Justitiam, necessaria est causa gravior, quàm dum est abusus materiæ contra alias virtutes, nam ibi præter peccatum scandali contra charitatem violatur jus tertij.

Regula tertia, quo actio ministrans materiam propinquior est peccato, eo gravior causa poscitur quàm sit illa, quæ excusat, dum actio est à peccato remotior: sic facilius excusaris elocando domum meretrici, causa tamen hæc sufficiens non excusat, ut ei venienti ad peccandum ostium reseres, aut lectum sternas: similiter causa excusans famulum comitantem dominum, dum hic vadit ad peccandum, non sufficit ut humeros supponas, aut scalas deferas, pro ascensu per fenestras ad stuprandum, hæc siquidem actio est propinquior peccato, quàm comitativa.

Regula quarta si te non subministrante materiam non de facili alius sit supeditaturus, opus est causâ urgentiore, quam si passim alij cooperaturi sint, ex hoc capite facilius à culpa liberantur venditores alearum, fucorum, armorum, quàm veneni, cum hoc non facile vendatur.

Regula quinta. Quo quis plus, aut minus juris habet ad aliquod opus, eo minor, aut major causa poscitur, ut licet opus exigi possit: unde cum Baptismus sit magis necessarius, quàm confirmatio-

nis Sacramentum, causa excusans à peccato petitionem baptismi ab indignè administraturo non excusat petitionem confirmationis conferenda ab indigno.

122. Verùm etiam hæc Regulae non quietant intellectum, adhuc enim relinquunt indecisum, in praxi, & in particulari illo vé casu, utrum causa habeat proportionem ad materialem cooperationem, quam à peccato excuset, idcirco citati Doctores. Sanch. Pal. Tamb. & passim alij specificant casus varios pro quibus excusandis diversas adferunt causas, ut ex eorum decisionibus confessarij sequeantur juvare in eventibus similibus.

P. Lumbier damnatam propositionem attribuit Dianæ, Palao, Tamborino, etsi apud neminem reperiantur singuli termini damnatæ propositionis. Viva videtur exculpare Palaum, quia hic num. 5. non est contentus solâ ex domo expulsione famuli, sed addit, quod expulsus cogatur mendicare, aut penuriam pati, de quo damnata nihil explicitè dicit, & ideo certum est formaliter non damnari. Si propositio restringatur ad istam causam famuli, in actionibus in propositione expressis adjuvantibus herum volentem stuprum Virginis.

Non etiam videtur virtualiter damnari, nam ut sapius in sua Crisi inculcat Cardenas, ut formalis seu explicita damnatio alicujus propositionis sit virtualis damnatio alterius propositionis, debet hæc esse antecedens, ex quo infallibiliter inferatur damnata: atque ex hac propositione: *Famulus qui submissis humeris scienter juvat herum ascendere per fenestras &c. non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti,*
puta

puta nè à Domino malè tractetur, nè torvis oculis aspiciatur, nè domo expellatur, & expulsus cogeretur mendicare aut penuriam pati. Ex hac inquam propositione utpote causam gravio-rem requirente pro famuli adjuvantis ex-culpatione nequit legitimè inferri forma-riter proscripita utpote contenta causâ mi-niùs gravi pro exculpando famulo.

123. Dices humeris, aut scalis ju-vare Dominum in casu propositionis dam-natæ est actio intrinsecè mala non minùs, quam sit intrinsecè malum accendere tor-mentum adversus innocentes, sed hæc actio etiam ad vitandum metum mortis est illicita, ergo etiam ad mortem vitandam nefas est juvare humeris, aut scalis domi-num, ut per fenestras ascendat ad stupran-dam virginem ergo expressa damnatio pro-positiõnis § 1. est virtualis, ac implicita damnatio propositionis Pal. cum nullius causa gravitas valeat illam actionem red-dere ex intrinsecè mala, non malam in-trinsecè.

Respondet Viva num. 3. omnino, si præfata famuli actio est ex genere intrin-secè malorum, probari rectè quod pro-positio Patris Palao etiam sic restricta sit implicitè damnata, si autem non sit in-trinsecè mala, ut famulus licitè eam obe-at, non sufficit qualiscunque ejus mendi-citas, sed gravissima, quæ scilicèt foret morte ipsa amarior: juxta illud Ecclesia-stici 30. *melior est mors, quam vita a-mara.* Ergo sicut certum est metum mor-tis famulum excusare in dicta cooperatio-ne materiali, ita excusabit metus gravissi-mæ mendicitatis.

Cæterùm etiam est certum, quòd eædem actiones, quarum meminit pro-

positio, etsi supponerentur esse de se in-differentes, non sint excusabiles à morta-li ex metu torvi aspectûs, expulsionisque domo, has enim propositio damnata alle-gat causas.

Addit Viva nec sufficere mendicita-tem non gravissimam, quia ob magnam, quam habent cum peccato propinquitatem, gravissimam exigunt causam pro sui cohonestatione.

Supereft substantialis circa præfatas propositionis damnatæ actiones dubitatio, an sint intrinsecè malæ, proinde nec mor-tis metus eas à culpâ vindicet. P. Carden. à num. 5. hæret dubius: una enim ex parte proponit rationes, quæ saltem te-nuem probabilitatem faciunt, non esse malas intrinsecè, proinde in gravissima necessitate, qualis est mortis metus hone-stari posse, atque in praxim redigi, pro-positio enim tenuiter probabilis etiam damnata ob extremam necessitatem ac-quirit intrinsecam majorem probabilita-tem, practicabilem uti ab exemplis probat. *Diss. 4. à num. 52.* Ex altera parte suspendit judicium relinquens sedi Apo-stolicæ decidendum, ante cujus decisio-nem censet se practicè dubitare de hæc quæstione, atque adeo eo usque se ele-cturum partem tutiorem.

P. cit. Lumbier ad istam propositio-nem primò conatur invertere fundamen-tum eorum, qui actiones hujus propositio-nis asserunt esse ex se indifferentes, ait-que esse falsum, quia actionis indifferen-tia non est unicè desumenda ex physicâ en-titate illius, sed morali, esse autem mora-le actionis entitativè non malæ dependet à circumstantijs illam comitantibus, sic applicatio scalæ ad fenestras proximi phy-sicè,

ficè, & in se est indifferens, at circumstantia ascendens per eas ad furandum est cooperativa ad furtum, ac intrinsicè inquinata: Chyrurgi curantis actio tactiva secretae partis foeminae physicè, ac ex se indifferens, & à Chyrurgo suscepta ex fine pravo evadit mala moraliter intrinsicè, si eo tempore famulus Chyrurgi foeminam teneret, sciens herum suum abuserum hac suâ actione, moraliter judicatur cooperari illicitis tactibus secus exercere actionem, quæ sit moraliter indifferens; ergo etiam actiones damnatae propositionis non habent indifferentiam moralem etiam ex parte famuli, esto physicè sumpta sint indifferentes.

Secundò inter ipsas actiones distinguit: aliae enim sunt positivæ, & ex his quaedam ad peccatum inductivæ; quaedam non inductivæ, attamen cooperatrices, aliae verò sunt purè permissivæ, ac remotæ relatè ad peccatum. Positiva inductiva esset, si ex mandato Domini, famulus iret ad foeminam dicendo, nocte hac tali horâ compareas in domo mei Domini sciens, quod comparitio hæc pro tunc determinata sit ad finem pravum, secus si ejusmodi præsentiam experimento constaret sapiùs fuisse ordinatam ad finem non malum, etsi aliquando acciderit ex fine pravo, tunc enim vocatio foeminae non induceret hanc ad peccatum.

Actiones positivæ cooperativæ sunt ipsissima in propositione damnata expressa, famulus enim per eas non inducit Dominum, aut foeminam ad peccatum, sed cooperatur, ejusmodi etiam foret, si famulus iret non ad adducendam, & vocandam, sed ad condictam antea stipandam, & comitandam conscius intentionis

R. P. Karch, Diff.

mala, non enim minus malum est concubinam adducere, quàm scalam deferre, actio hujusmodi nocturno tempore facit foeminam securiorem, audaciorèque ad malum congressum: similes cooperativæ actiones, licèt sint minùs mala inductivis, sunt tamen in esse moris proxima, ac determinata à circumstantijs ad malum, malaquè per se, quin prætextus periculi notabilis damni eas depuret à malitiâ, uti probat superiùs adducta instantia à cooperatione ad furtum, quam nullum periculum eximere valet à malitia.

Actioni positivæ remotæ, consequenter purè permissivæ accenset aurigationem, qua auriga per pretio de loco ad locum transfert res, aut personas, id enim præstare potest etsi sciat auriga finem malum, potest igitur conductus vehere concubinam, ac curru consistere etiam ad januam domus condictam, dummodo nihil aliud faciat, at sciens ducere non possèt ad domini cubiculum.

Ex hoc principio communis opinio docet licitè elocari domum meretrici, elocatio namquè respectu turpitudinis exercendæ habet se permissivè, ac remotè, dominus enim utitur jure suo, cujus fructu ac usu non tenetur se privare, relinquendo domum inelocatam.

Hæc de industria ex viro isto doctissimo adduxi, cujus doctrina cum sit sana, pia, ac solida, censore Th. Muniessæ Societatis Jesu. à libris editis clarissimo, multum luminis adferre poterit in particularibus difficultatibus habitâ reflexione ad actiones comparando illas cum actionibus ex illo productis, inde enim non agrè constare poterit, an actio aliqua circa materiam physicè indifferentem sit

M

posi-

positivè inductiva, vel coperativa, vel purè permissiva.

124. P. Sanch. *lib. 1. Decal. c. 7. num. 30.* non agnoscit in actionibus damnata propositionis malitiam intrinsicam: verba ejus adscribo: non peccant famuli apcientes jussu heri januam domus concubina, nec docentes ubi herus sit: similiter licitè, si herus ascendere velit per fenestram ad rem habendam cum feminâ, pedem sustinent ut ascendere possit, dummodo tamen vitatio alicujus magni damni in famulis concurrat, cum enim omnia hæc ministeria peccato valdè connexa sint, ea non excusat communis ratio famulatûs. Et gravior adhuc causa requiritur, quando herus vult per fenestram, aut tecta ingredi, aut scalis admotis indiget, quia domino domus injuria irrogatur, & sic peccatur contra justitiam, per cooperationem valde propinquam. Ità ille.

P. Dominicus Viva *num. 4.* contra Tamb. Pal. citatos *num. 119.* putat probabilius actiones damnata propositionis esse intrinsicè malas (pro se allegat Sanch. sed ut ex ejus verbis patet, oppositum sequitur) etiam actiones de se, & secundum esse physicum indifferentes, quoties hæc, & nunc sunt proximè ordinata ad peccandum, ut admoveere scalas, aut humeris sustentare volentem ascendere ad stuprandam virginem, vel ad occidendum hostem: ut proinde famulus non possit à culpa excusari ob quemcunque metum, si eas præster, etsi sciat dominum esse paratum ad peccandum, ac inventurum alios, à quibus ad id juvetur. Ità ille.

125. Ex hac doctrina sua *num. 5. & 6.* deducit primò faciliè discerni posse an plurimæ opiniones apud cit. Tamb. §. 4. & in *summa* Dian. verb. *peccato cooperari* habeant solidam, aut tenuem probabilitatem.

Deducit secundò graviorem postulari causam, quam sit amissio lucri, aut expulsio è domo, ut possit auriga concubinam deferre ad peccandum, ità etiam Sanch. *num. 25.* contra Tamb. Dian. quos sequi videtur cit. Lumbier *nu. 123. vers. Actioni positiva.*

Deducit tertio, quod ratio famulatûs sit insufficiens, ut queat purè materialiter comitari herum ad lupanar contra Sanch. *nu. 22.* multò minùs ratio famulatûs sufficit pro comitiva concubinæ ad domum heri, quæ opinio est etiam Lumbieri per *nu. 123.* contra Sanch. *nu. 25.*

Deducit quartò cum Sanch. *nu. 26. circa fin. vers. si contineant.* contra Dian. *p. 3. tr. 6. Resol. 46.* ex alios famulum etiam ob mortem, quam minatur dominus non posse concubinæ deferre literas ad peccatum invitatorias, videtur enim actio intrinsicè mala, non secus, ac si oretenùs provocaret eam ad peccatum. Addit etsi famulus esset sibi conscius mortalis, crederetque se non contritum, proinde damnandum, si occidatur, potiùs inquit deberet, velle subire mortem æternam: quàm tales ferre literas, talis tamen reverà tunc salvaretur per actum Charitatis Divinæ, quo velle potiùs damnari quam DEUM offendere.

Ego quidem censeo omninò salvandum, sentio tamen volitionem æternæ damnationis esse intrinsicè malam, ut

ex professo docui in tract. de pœnit.
num. 100.

Deducit quinto non sufficere rationem famulatûs pro licitè deferendis ad concubinam munusculis, ac esculentis, quia ejusmodi fovent tartareum ignem, ergo necessaria est major causa contra Sanch. num. 29. excusantem, quod se remorè habeant: requirentem tamen in non famulis aliquam justam causam.

126. Deducit quintò cum Sanch. num. 34. tabernarios, & Caupones excusari à mortali, vendentes cibos violaturis Jejunium, nè amittant lucrum, quia inquit Sanch. ferè nunquam est spes, quod denegando abstinebunt, alijquè suppeditabunt. Est.

Contra Navar. Valent. Damnantes mortalis præfatos paratos ministrare quibusvis sine discrimine, an habeant justam causam solvendi jejuniij, quod assertum in rigore esse verum fatetur Sanchez, moraliter tamen ex eo capite negat unquam peccare mortaliter. Propter dictam rationem, quæ etiam excusat Catholicos nautas in Hollandia vehentes annonam ad castra hæreticorum, ita Sanch. Less. Fill. approbati à Viva. Reprobant. cit. Sanch. etiam Less. obligantem tabernarios ad Interrogandam si commodè possunt, divertentes hospites, die jejuniij de causa excusationis, quia discussio hujusmodi non spectat ad tabernarios, nec fieri potest commodè, ac in dnbio bene præsumi potest de proximo, ubi tot cause excusantes possunt concurrere. Credo tamen quod lucri amissio sola non sufficiat in casu, quo te negante cibos alibi non faciliè acquirere, Viva cit.

Deducit sextò cum Ebrietas sit peccatum gravius solutione jejuniij (privat enim bono meliore) lucri omissio non sufficit ut possit vinum vendi scienter se inebriaturo.

Deducit septimò si vendito à te gladio alter sit abusurus contra justitiam, multò minùs excusat, amissio lucri venditorem, estò emptor faciliè ab alijs sit comparaturus, ut si gladio sit directè occisurus innocentem, nullum quantumcunque pretium pro gladio oblatum excusare potest, venditio enim esset contra charitatem.

Deducit octavò in dubio, an proximus sit abusurus re de se indifferente, licitè ministratur in casu dubij negativi, id est, dum nulla causa rationabilis occurrat pro abusu: si verò sit dubium positivum, id est, prudens ratio dubitandi de abusu datur, necessaria est causa sufficiens suadens, quod fas sit ministrare; causa tamen non requiritur, quæ æquet gravitatem causæ requisitæ, quando abusus est certus. Hæc distinctio est Sanch. num. 17.

127. Hæc ex viva deducta censeo valdè probabilia, nihilominus Respondeo ad dubit. num. 173. motam actiones in damnata propositione contentas probabiliter non esse intrinsecè malas. Assertio hæc conceditur à Viva sustinente oppositum duntaxat ut probabilius, suadetquè probabilitatem ratio, quam pro hoc adfert num. 3. adjuvare inquit herum per fenestras ascendentem non est actio immediate patrativa præmeditati stupri, cum stante eadem actione famuli possit herus illà uti ad bene operandum, è contra accensio tormenti contra innocentes determinatè in his circumstantijs est occisiva,

M 2

idcir-

idcirco, quod hæc sit mala intrinsicè, non est argumentum ad actionem dictam famuli.

Probo secundo non minùs remigatio in Turcicis trirēibus pugnātibz injustè contra fideles est proxima peccato injustitiæ, quam actiones propositionis damnatæ sint propinquæ stupro, sed remigatio in dictis circumstantiis pugnae Turcarum contra fideles non est intrinsicè mala, aliàs Christiani captivi flagris, & metu mortis compulsi ad remigandum non possent excusari à culpâ, à quâ tamen sententia communior, & probabiliore eos absolvit ita Less. *lib. 2. c. 9. num. 122. & seq.* Mol. *D. 115.* Sanch. *num. 18.* contra Navar. in *summâ c. 27. num. 63.* Soarez in *3. p. 10. §. de censura. D. 21. sec. 2. num. 60.* Hoc argumentum mihi ostendit quod actiones propositionis damnatæ probabilius non sint intrinsicè malæ cum non vident discrimen inter illas, & remigationem, qua abutuntur Turcæ in actuali conflictu.

Dic ergo cum certum sit post dam-

nationem requiri metum, & gravioris mali expresso in damnata, quantum debeat esse malum, ad quod evitandum possint illa ubiri. Respondeo unicus ex ijs qui scripserunt post propositiones damnatas, quos ad manus habes, P. Jacobus Illsung in *Theologia practica* ad hoc dubium categoricè respondet hisce verbis *tr. 3. disp. unica. art. 6. §. 3. num. 114.* quod si tamen ad hujusmodi actiones, metu mortis, vulnerationis, valdè enormis percussione adigeretur, credo salvo decreto Innoc. XI. excusatum iri, à mortali. Et cit. Dominicus Viva. *num. 3.* post medium excusat eos propter solum metum mortis, aut mendicitatis gravissimæ, quæ scilicet sit morte ipsa amarior, cujus rationem aliam non dat, nisi magnam cum peccato propinquitatem, & ideo non excusabilem sine causa gravissima. Dura resolutio, sed quam possit propinquitas cooperationis ad peccatum, est tamen hic habenda reflexio supra regulas allatas *n. 121.* quos ferè completus est Sanchez. *n. 12.*

* *
*



§. XV.

Continuatur materia prioris Paragraphi.

128. **Q**uæritur I. quid comprehendant in propositione § 1. damnata (quam revide *num. 120.*) termini aut quod simile comparando. Respondet Carden. *Dissert. 31. num. 10* com-

prehendi actiones defacto adjuvantes ad executionem luxuriæ, etsi ab hac circumstantia abstractæ sint indifferentes, ut scilicet deferre concubinæ ad domum heri, sive fiet delatio sella gestatoria, sive pu-

re